

ชื่อวิทยานิพนธ์ การปฏิรูปการปกครองและการสร้างสันติภาพของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน แห่งราชวงศ์อุมัยยะฮ์

ผู้เขียน นางฮามีดะห์ฮาสนัน โตะมะ

สาขาวิชา อิสลามศึกษา

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การสถาปนาราชวงศ์อุมัยยะฮ์ในสมัยเมืองหลวงที่แคลวันซาม 2) ชีวิตประวัติของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงวาระสุดท้าย 3) การปฏิรูปการปกครองของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน และ 4) การสร้างสันติภาพของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน โดยใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารใช้ ทฤษฎีกลุ่มมหาชนและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวิพากษ์วิจารณ์ทั้งภายในและภายนอก

ผลการวิจัยพบว่า

1) การยอมรับรองครอง การสละตำแหน่งของท่านหะสัน บิน อะลี บิน อับดุลอิลิบและมอบให้มูอาวิยะฮ์ บิน อับดุลมุฮัมมัด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งหวังความเห็นชอบจากอัลลอฮ์ วัตถุประสงค์รองคือเพื่อปกป้องมิให้เกิดการนองเลือดและรักษาความสงบสุขของประชาชนชาวมุสลิมและปีที่เกิดเหตุการณ์นี้เรียกว่า “ปีแห่งความเป็นเอกภาพของประชาชนชาวมุสลิม” ซึ่งสถาปนาโดยมูอาวิยะฮ์ บิน อับดุลมุฮัมมัด ผู้ที่ได้รับขนานนามว่า “ปฐมบิดาแห่งราชวงศ์อุมัยยะฮ์” เมื่อวันที่ 5 เดือนรอบีอุลเอาวัลปี ฮ.ศ. 41 ตรงกับปี ค.ศ. 620

2) เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานสืบเชื้อสายจากวงศ์ตระกูลอุมัยยะฮ์โดยตรงเป็นนักการเมืองหนุ่มที่มีวิสัยทัศน์ เป็นอุละมาอ์ นักวรรณกรรม นักโหราศาสตร์ เกิดในสภาพแวดล้อมอิสลาม มีภรรยาทั้งหมด 10 คนและบุตร 19 คน ท่านมุ่งเน้นปลูกฝังบุตรบนบรรทัดฐานศาสนา ซึ่งสามารถดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์หลังจากนั้นทั้งหมด 8 คน จึงทำให้ท่านได้รับขนานนามว่า “อับดุลมุฮัมมัด” แปลว่า “บิดาแห่งบรรดากษัตริย์” ท่านสิ้นชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 86 ตรงกับ ค.ศ. 705 อายุ 60 ปีเศษและดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 21 ปี

3) เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานมุ่งเน้นปฏิรูปรัฐอิสลามโดยใช้กลยุทธ์ที่ทันสมัยที่สอดคล้องกับการขยายตัวของรัฐและสังคมที่มีความเป็นพหุทางด้านวัฒนธรรม จึงทำให้รัฐอิสลามและประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีเกือบครบทุกด้าน เช่น จัดตั้งศาลยุติธรรมเป็นศาลแรกและกรมอื่น ๆ ถูกจัดตั้งอย่างมีระบบ โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น โรงงานเหรียญกษาปณ์ อาหารอิสลาม โรงงานเกษตรกรรม สถาบันแปลภาษา สถาบันการศึกษาภาษาอาหรับและอิสลาม

ศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานแรกที่ถูกจัดตั้งอย่างมีระเบียบระบบและมีคุณภาพ มัสยิดอัลอักศอบได้พัฒนาอย่างสวยงาม เมืองคูนีเซียและวาสิฏุกจัดตั้งซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่โดดเด่นและสวยงาม อาณาเขตของรัฐอิสลาม ได้ขยายอย่างกว้างขวาง การใช้วัฒนธรรมภาษาอาหรับและเงินอาหรับอิสลามอย่างเป็นทางการและอักษรอาหรับที่มีรูปร่างเหมือนกัน เช่น (ص ض) กลายเป็นอักษรที่ต่างกัน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืนที่ให้คุณประโยชน์สำคัญแก่ประชาชนชาวมุสลิมทั่วโลก ส่วนบรรดาเสาะหาบะฮะฮะของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาบรรดาข้าราชการ โดยปฏิบัติหน้าที่อย่างรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันประชาชนที่อยู่ในรัฐอิสลามทั้งชาวมุสลิม ชนต่างศาสนิกและชนต่างชาติต่างก็ได้รับสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันซึ่งสามารถใช้ทักษะภาษาอาหรับอย่างมีคุณภาพนอกจากนั้นเยาวชนมีครอบครัวอย่างง่าย

4) เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานดำรงตำแหน่งในสถานการณ์ที่วิกฤติ ท่านมุ่งเน้นขับเคลื่อนสร้างสันติภาพโดยใช้กระบวนการสานเสวนาหรือการเจรจาโดยสันติวิธีอย่างสุดความสามารถเป็นลำดับแรกและใช้ความรุนแรงหากไม่มีทางเลือก ส่งผลให้รัฐอิสลามมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น ประชาชนมีความเป็นเอกภาพ ซึ่งดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขสมหวัง และรัฐมีความเจริญก้าวหน้า ด้วยเกียรติประวัติอันทรงเกียรติและผลงานโดดเด่นอันทรงคุณค่า และคุณูปการดังกล่าว จึงทำให้ท่านได้รับขนานนามว่า “บิดาคนที่สองแห่งราชวงศ์อุมัยยะฮ์”

Thesis Title The Administration Reform and Peace Building under the Reign of Khalifah ‘Abdumâlik Bin Marwân of ‘Umayyat Dynasty

Author Mrs.HamidahHasan Tohma

Major Program Islamic studies

Academic Year 2013

ABSTRACT

This research aims to study 1) the establishment of Umayyad Dynasty in the capital of Sham Region 2) the bibliography of Khalifah ‘Abdumâlik Bin Marwân throughout his life 3) the administrative reform and peace building under The reign of Khalifah ‘Abdumâlik Bin Marwân and 4) the peace building under the reign of Khalifah ‘Abdumâlik Bin Marwân. The research is documentary relying on historical approach using “great men theory and social change” and critically analyzing both internal and external data and information.

The results of this study were as follows :

1) Hasan Bin ‘Âli abandoned his Khalifah position and gave it to Mu‘âwiyah Bin Abî Sufyân to prevent the bloodshed and preserve the peace of the muslim people in the year called “the Year of Muslim Unity” Mu‘âwiyah Bin Abî Sufyân who then founded Umayyad Dynasty was known as “ the First Father of Umayyad Dynasty” . The event took place on 25th Rabi‘ul -Awal AH. 41, corresponding to CE. 620.

2) Khalifah ‘Abdumâlik Bin Marwân belonged to Umayyad Family. He was an Islamic legal authority, man of literature and memorized al-Qur’an. He was calm –hearted,pious, strict, decisive ,far-sighted, vigorous, brilliant, and born in the best Islamic environment marking him a statesman in Islamic history. He was engrossed in bringing up his children on religious teachings making eight of his sons khalifah and himself being called “Abü Al-Mulük” which means “The Father of the King.” He was married with 10 wives at different times and blessed with 19 sons and daughters, and died in AH. 86 corresponding to CE. 705 at the age of 60 after having reigned for 21 years.

3) Khalifah ‘Abdumâlik Bin Marwân succeeded in subduing rebellions, he started in preservation of the rules of Islamic state using the policy which was in accordance with time and place such as consulting Sohabah, giving special rights for Sharm population, realizing the importance of Umayyad family from al-Marwânîy lineage, strictly following up the

responsibility fulfillment of administrative groups and authorities, politely dealing with non-Muslims, emphasizing on the development of systematic departments, preserving religious places with government funds, encouraging youth to have family with the policy of stating female youth Policy of the dowry, and he was the first person who established the court of justice. He assigned for the Arab Act of Arabic Islamic currency and set Arabic as Official Language. He developed the economic system by establishing factories, completely managing agriculture, allowing foreigners to business, establishing the city as well political and economic strategies, and developing of al- Aqsa Masjid. This time was considered as the beginning of academic development period by establishing a book translation unit, quality Arab education institute, and placing mark on the same Arabic alphabet such as ص ض . for differentiation these have been the great innovations and achievements by the khalifah since that era to the present.

4) Khalifah 'Abdulmâlik Bin Marwân was committed to expanding state, and promoting peace in both inside and outside Islamic state using peace discussion unless there was no option. These led to the establishment of unity among population under his government and lifelong peace, and his time was considered as the beginning era of peace, and he was known as "the second father of Umayyad Dynasty".

الموضوع التغيير الإصلاحي للسلطة وبناء السلام للخليفة عبد الملك بن مروان في الدولة الأموية
الباحثة حميدة حسن توما
القسم الأكاديمي الدراسات الإسلامية
العام الجامعي 1435 هـ

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى دراسة (1) تأسيس الدولة الأموية في الشام (2) سيرة الخليفة عبد الملك بن مروان منذ الشباب إلى آخر عهده (3) تغيير الخليفة عبد الملك بن مروان الإصلاحي للسلطة في الدولة الأموية (4) بناء الخليفة عبد الملك بن مروان السلام. وقد انتهجت الباحثة المنهج التاريخي وجمع المعلومات الوثائقية من المصادر الأصلية والمراجع الثانوية، واستخدام نظرية وفرضية البطولة والتغيير الاجتماعي، وتحليل المعلومات بمنهج النقد الداخلي والخارجي. وخلصت الباحثة من خلال الدراسة إلى النتائج التالية:

(1) إنَّ جنوح الحسن بن علي عليه السلام إلى التصالح، وتنازله عن الخلافة، وتسليمها إلى معاوية بن أبي سفيان رضي الله عنه، في سبيل مرضاة الله تعالى والحفاظ على سلامة دماء المسلمين من الإراقة، وقد سُمِّي هذا العام بـ <عام الجماعة>، ومن ثمَّ تمَّ تأسيس الدولة الأموية من قبل معاوية بن أبي سفيان رضي الله عنه رسمياً في شهر ربيع الأول عام 41 هـ الموافق 620 م؛ ليكون المؤسس الأول للدولة الأموية.

(2) الخليفة عبد الملك بن مروان، من سلالة بني أمية، يمتاز برؤية سياسية، وهو عالم، وأديب، وعالم فلكي بالنجوم، وقد وُلِدَ في بيئة إسلامية، وقد تزوج بعشر نسوة، ولديه من الأبناء 19 ولداً، وقد عنى بتربية أولاده على التدبُّن، الذين غَدَا ثمانية منهم خلفاء من بعده، وقد عُرف بـ <أبي الملوك>، حيث توفي في عام 86 هـ الموافق 705 م، وقد بلغ من العمر 60 سنة، مضى في الخلافة 21 سنة.

(3) ركَّز الخليفة عبد الملك بن مروان على التغيير الإصلاحي للحكومة الإسلامية باستراتيجية معاصرة متواكبة مع رحابة الحكومة والمجتمع في المناحي الثقافية لإيجاد حكومة ورعايا إسلامية تنشُد التغيير الإصلاحي في كلِّ المجالات والمناحي، وأنشأ محكمة العدل بمثابة أول محكمة، بالإضافة إلى الإدارات الأخرى، بحيث كلُّ تتمتع كلُّ إدارة بنظام، وأوجد مصانع مختلفة، منها: مصنع لإصدار العملة العربية الإسلامية، ومصنع للشؤون الزراعية، وأنشأ مؤسسة لترجمة اللغات، ومؤسسة للدراسات العربية والإسلامية، حيث أصبحت هذه المؤسسات الأولى على المستوى الجوده والنظام، وحصول كلِّ من المسجد الأقصى في عهده على التنمية والتطوير، وغدت مدينتي تونس وواسط

نقاط استراتيجية في العملية السياسية للحكومة المسلمة، واهتم بالثقافة العربية، كما استخدم العملة العربية الإسلامية في التعاملات الرسمية، ووضع النقاط على الحروف المتشابهة مثل حَرْفِي (ص ض)؛ بقیة الأهمية والاستفادة من قبل الرعايا المسلمة في أنحاء العالم، آنذاك. حصول البعض من صحابة رسول الله ﷺ على التعيينات في مجال الشورى والمناصب الحكومية، وأداء الواجبات الوظيفية المنوطة بهم. منتهى المسؤولية والمهارة بقلب رجل واحد في الحكومة المسلمة، والمساواة في الحقوق مع غير المسلمين، وتمكين الوافدين من استخدام اللغة العربية بمهارة، وتأهيل الشباب أسرياً.

(4) تولّى الخليفة عبد الملك بن مروان الخلافة في ظروف؛ حدا به إلى الاهتمام ببناء السلام، بانتهاج الحوار أو التفاوض أضفى للحكومة المسلمة مزيداً من التغيير الإصلاحي، وتوحيد صفوف المسلمين في جسد واحد، وتدعيم الحياة المستقرة، وبعث روح التفاؤل والأمل، وتقدم وازدهار الحكومة في صورة تجسيد المنجزات؛ ليستحق أن يكون < المؤسس الثاني للدولة الأموية >.